

Homoseksualitet og Bibelens budskab.

Foredrag ved generalsekretær Jens Ole Christensen, ved konference i Bethesda d 31.5. 2010.

I bogen "Mine homoseksuelle venner" fortæller en af de interviewede – den norske filolog Bjørn Helge Sandvei – som selv er ikke-praktiserende homoseksuel, for nu at sige det kort og overskriftagtigt – om den norske biskop Monrad Nordervald at han kaldte sig selv "**de tabte sagers mand.**" Nordervald var antiryger og afholdsmand og havde hele livet bare følt det gik baglæns for hans synspunkt.

Jeg hæftede mig ved historien, fordi jeg genkender noget af mig selv i den. Får det psykologerne kalder en overføring. For 14 år siden stod jeg i dette hus til en tilsvarende temadag – jeg havde et andet delemne – men kæmpede mod samme udvikling som i dag. Jeg var på det tabende hold dengang.

For en umiddelbar betragtning, som jeg også selv deler, er det bare gået baglæns for mit synspunkt siden 1996. Og diverse bookmakere spår, at vi taber igen.

Ok, det er dumt at betragte sagen som tabt på forhånd. Vi arbejder i en branche, hvor intet er umuligt. Og uanset, så beholder Kaj Munk ret når han sagde: "Aldrig, aldrig, aldrig spørge om det nytter - kun om det er sandt"

Bjørn Helge Sandvei's tørre kommentar er dog at 30 år efter Nordervalds død, ser han lige præcis ikke ud til at være det tabte sagers mand: Norge har fået en restriktiv rygelov og alkoholproblemet tages betydelig mere alvorligt.

Nuvel det er nemt nok at trække offerkortet – eller martyrkortet – det er jo også en slags magtsprog. Men jeg har måske det forfængelige håb, at hvis Herren tøver en generation eller to med sin genkomst så vil nogen en dag sige under ligestillingsraseriet både i 1996/97 og i 2010, at der var en lille gruppe i kirken, der ikke lod sig løbe over ende af en massiv folkestemning.

De der lever til den tid får se...

De der ikke lever, har forhåbentlig noget mere glædeligt at beskæftige sig med.

Man bedes hæfte sig ved formuleringen af mit emne. Det er ikke mig der har fundet på den; men en er ret godt fundet på alligevel: "Homoseksualitet og Bibelens Budskab" ikke. "Bibelen budskab eller lære om homoseksualitet." eller lignende

For det giver anledning til at pege på perspektivet i dette spørgsmål.

Bibelen er ikke sat i verden for at bekæmpe homoseksuelle vielser, eller homoseksuelle parforhold og slet ikke for at bekæmpe homoseksuelle mennesker. Der er en fristelse i vores miljø til at tale om homoseksualitet med en lethed, som om det var stillingen i superligaen eller aktiekurserne på Tokios børs, som var på spil. Jeg har lovet mig selv aldrig at sige noget i denne debat, som jeg ikke ville sige, hvis jeg sad og så et homoseksuel menneske ind i øjnene.

Bibelens hensigt er – med nogle ord af evangelisten Johannes om sit eget skrift "dette er skrevet, for at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn." (Johs 20,31)

Troen på Kristus, livet i ham, efterligningen af ham i livsstil og holdning... det evige liv med Gud og hans folk, det er Bibelens egentlig budskab.

Til heteroseksuelle og homoseksuelle. Mænd og kvinder. Fattige og rige. Hvide og sorte. Hvis vi ikke fastholder det hovedperspektiv, så mister vi både sansen for stort og småt og i virkeligheden også sagens alvor. Tilgivelse, nyt liv og lydighed. Når vi taler om lydighed mod Kristus og hans ord, så taler vi for enden af vejen også om vores evige salighed.

"... for at føre hvert menneske frem som fuldkommet i Kristus" (Kol 1,28).

Ikke i moral; men i Kristus.

Jeg kan ikke lide udtrykket at homoseksualitet er et bi-tema eller et underordnet tema. Alene af den grund at Jesus taler om, at den der er "tro i det små vil jeg sætte over meget" Det er ikke sådan at destillere stort og småt ud i det kristne budskab. Det er ikke politik, hvor man kan indgå kompromis

om en mindre sag for at få en større igennem. Men man kan måske sige, at det Bibelske budskab om homoseksualitet er inkorporeret i – eller indbagt i – en stor hovedsag. Og hvis den hovedsag ikke er for øje hele tiden: ” at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn”, så går perspektivet tabt.

Afdøde Niels Ove Vigilius, som er en af min teologiske fædre, sagde ofte at teologer der er meget optaget af at bekæmpe en bestemt holdning, har en tendens til at komme til at ligner den holdning de bekæmper.

Teologer der vil bekæmpe bibelkritik kan blive rationalistiske, teologer der vil bekæmpe dårlig etik kan blive moralister eller seksualfikserede.

Det har jeg mindet mig selv om, når det nu er blevet min rolle at stå i denne konflikt over ret mange år. Kirkekampen har sine særlige fristelser – og den kan ødelægge os der deltager i den.

Med de tanker går vi til stoffet:

Den bibelske forståelse af homoseksualitet er dybt rodfæstet i den bibelske forståelse af menneskets gudbilledlighed, seksualiteten og ægteskabet. Derfor skal vi have fat i skabelsesberetningen.

Der er nemlig en interessant forskel mellem kap 1 og 2 i gen.

Første afsæt 1. Mos 1

Hvis man til kap 1 spørger: Hvem er i Guds billede og hvad gør seksualiteten godt for, så lyder svaret:

Hvem er i Guds billede? Manden og kvinden. Ligestillet: v 27

Når der spørges til seksualitetens hensigt lyder svaret: Slægtens videreførelse: v 28

Kap 1. Ligestilling og fællesskab i gudsbilledlighed og frugtbarhed i slægten.

.

Andet afsæt: 1 Mos 2:

Billedet fra kap 1 modsiges ikke, men udbygges.

Når vi går til kap 2 tilføjes nogle dimensioner.

Denne ligestillede gudbilledlighed har et twist indbygget i sig.

Adam sættes til at give dyrene navne. På de tre første skabelsesdage, havde Gud givet tingene navne og dermed markeret at han er universets konge og ejer.

Kap to understreger at Gud overlader noget af sin rolle til Adam. Gud får en vicekonge, som får del i hans ejerskab over jorden.

Og Eva kaldes ”Hjælper” (EZER), et udtryk som ikke bruges ofte i GT. Men dog 19 gange foruden to gange i denne tekst: 3 gange om mennesker, en gang upersonligt og 15 gange om Gud. (Ex 18,4) Eva får altså et navn/en rolle som afspejler Guds væsen.

Begge i Guds billede; men det er som om de forpagter hver sin side af Gudbilledligheden.

Og seksualitetens hensigt i kap 2: Perspektivet med slægtens videreførelse er helt væk. Nu handler det om personfællesskab: En hjælper der passer til ham og(v 23).

Og dermed kommer det tætteste de bibelske tekster kommer på en definition af ægteskab (v 24)

Kort sagt og med lidt store ord: **Det tætteste denne jord kommer på et aftryk af Guds billede på jorden er mand og kvinde sammen i ægteskabet. Og i kærligheden.**

Et ægteskab og en kærlighed, som vel at mærke ikke blev til som en syndefaldsordning; men er en gave menneskelivet har fået med sig ud af paradiset. En paradiset gave, forvaltet på syndefaldets betingelser.

Det betyder: Hvis vi så ikke havde haft et eneste negativt udsagn i den hellige skrift om homoseksuel praksis, så havde selve denne grundforståelse gjort homoseksualitet til en yderst problematisk affære.

Og, nu indrømmer jeg, at jeg i denne sag altid er bange for min egen brug af billeder og metaforer, fordi det ikke altid er til at høre hvornår det lyder sårende.

Men jeg prøver alligevel: For en halv plus en halv giver ikke altid en hel. Ligesom to højresko ikke giver et par sko!

I det lys er det også mindre interessant om Jesus selv omtaler homoseksualitet eller ej. Måske er Matt 19,10-12 - om dem der er uegnede til ægteskab en hentydning. Det interessante er at 1 Mos 2,24 entydigt er Jesu eget hovedord for hans undervisning om ægteskabet, hvilket er tydeligt netop i førnævnte Matt 19.

Denne dybtgående problematik om gudbilledlighed og seksualitet er det tilsyneladende umuligt at skabe ørenlyd for i øjeblikket. Selv om man nogen gange kan synes man får hjælp fra uventet kant. Jens Brun (Grundtvisk samfund, ikke DBI 1. april Kristeligt Dagblad d 10. april.): Det er kristendommens natur at forene modsætninger.

Inkarnationen: Gud og mand.

Frelsen: Menneske og Gud

Ægteskabet. Mand og kvinde.

Vel Jens Bruns ord er ikke en teologisk musefælde, der afslutter diskussionen; men en vigtig observation.

Uden ét eneste negativt udsagn om homoseksuel praksis, må selve skabelsestroen og gudbilledligheden, få os til at ane uråd.

Og så er der jo vitterligt negative udsagn både i GT og NT om homoseksuel praksis. Så éntydigt at biskop Kresten Drejergaard i en kronik, kommen med denne mindeværdige udtalelse, som jeg overvejer at få min gamle mor til at brodere, så den kan hænge på væggen i mit kontor: ” **I Bibelen står der også noget om samliv mellem mennesker af samme køn, men det er ikke noget, der egner sig til at live brugt som citater i et ritual i kirken**” (Kristeligt Dagblad 12. april 2010)

Nej, det tør siges. Det kan vist ikke siges med større indføling og præcision!

Og det er mere væsentligt i en luthersk kirke end det bliver gjort til. Og end biskop Drejergaard gør det til. For det er alene den Hellige skrift der skal bedømme læresætninger. Kristendom er ikke noget vi kan tænke os til. Vi må få det åbenbaret.

I GT handler det om: 3 Mos 18,22 og 20,13.

I NT om Rom 1,26-27, 1 Kor 6,9ff og 1 Tim 1,10.

Entydigt og uden slinger i valsen. Og det betyder for øvrigt at et eventuelt ritual alene vil kunne laves på grundlag af **omfunktionerede bibeltekster**. Man vil ikke kunne finde ét positivt udsagn om homoseksuel praksis at bygge et ritual op om. Man er henvist til at bruge tekster som i deres sammenhæng handler enten om heteroseksuelt ægteskab, broderkærlighed i menigheden eller almen menneskelig næstekærlighed.

Hvis det ikke var så vanvittig politisk korrekt, så måtte den bibelbrug der er i et sådant ritual fremprovokere den teologiske humor hos folk, der bare har den mindste bibelkundskab.

Jeg mener, det er aldeles overset i debatten, hvilken bibelbrug et ritual skal laves efter...

Jeg vil af hensyn til tiden gå let hen over de GT-lige udsagn. En kristen læsning af Bibelen betyder ganske vist at vi læser den forlæns; men vi forstår den baglæns. Det betyder: De GT-lige udsagn er vigtige fordi deres hovedsag bekræftes og videreføres i NT. Ellers havde vi sagt, at de hørte hjemme i Guds undervisning af Israel og ikke af Kirken.

Og så vil jeg koncentrere mig om 1 Kor 6,9ff, fordi den tekst samler de vigtigste temaer for dagens emne:

For det første: Homoseksuel praksis omtales på linie med en række andre synder. Hverken større eller mindre. (Ægteskabsbrydere, griske, drukkenbolte) Dette er en påmindelse til begge parter i denne debat om at bevare proportionerne.

Homoseksuelle handlinger er ikke være end grådighed og korrupsion, bagtelse eller spot.

Angående den omfattende filologiske debat om udtrykkene for homoseksuelle handlinger – arsenokoitai og malakoi – så har jeg som teologisk mellemtekniker ingen selvstændig mening.

Jeg læser mig om ad førnævnte **Bjørn Helge Sandvei**, der betragter det som tilstræbt neutralt udtryk. Måske opfundet til lejligheden. Ifølge den forståelse er Paulus alene ude på at omtale

handlingen løsrevet fra positive og negative over- og undertoner. Herunder løsrevet fra spørgsmål om drift og identitet.

For det andet: Det er ikke alene den gode moral og samfundsordenen, der er på spil; men forholdet til Gud. Vi kan gå fortabt af at slutte fred med synd. Det er sagens alvor: Ingen synd er så lille at den ikke alene kan kaste os i fortabelsen. Og: ingen synd er så stor at der ikke er fuld oprejsning for den hos Kristus.

Det er en kort definition på de begreber lutherdommen har kaldt lov og evangelium.

Hvis vi søger syndernes tilladelse, så går vi glip af syndernes forladelse. For vi søger den ganske enkelt ikke.

Dermed kommer denne ballade til at handle om meget mere end sex og moral.

For det tredje: Der er fuld oprejsning i troen på Kristus (v 11). For alle disse. På samme plan og uden undtagelse...

Og hermed er ringen sluttet, jeg er tilbage ved det tema, jeg begyndte med. Bibelens centrum og hovedsag er ikke bekæmpelsen af homoseksuel samliv. Den er skrevet ” at I skal tro, at Jesus er Kristus, Guds søn, og for at I, når I tror, skal have liv i hans navn”.

For at ethvert menneske skal føres frem som fuldkomment i Kristus. På grund af tilgivelse, renselse og oprejsning. Og ikke på grundlag af forbedring og moral.

Vi bliver moralsitger, hvis vi ikke siger det med fuldstændig tydelighed. Og lader det gælde det homoseksuelle menneske lige så meget som alle andre.

Så har jeg holdt hele dette foredrag uden at ofre de almindeligste indvendinger mod min eksegese så meget som en sætning. Det vil jeg i få sætninger råde bod på nu, selv om jeg måske kommer til at læne mig lidt ind over Carsten Elmelunds emne.

I 1990-erne var det almindeligt at sige, at det bibelen omtaler var **sakral homoseksualitet eller homoseksuel prostitution** ikke homoseksualitet i almindelighed. Altså homoseksualitet ved afgudstempler. Argumentet er ikke blevet gentaget i de senere faser af debatten. Mit gæt er, at det er fordi de fleste har indset, at det ikke holder vand.

Centrum og afsæt i disse tekster, der omtaler homoseksualitet som synd er ikke gudstjeneste/afgudsdyrkelse men dekalogen (de ti bud). Og det er handlingen – til tider med tilstræbt neutrale ord – der omtales.

Det andet argument lever derimod stadig: Oldtiden kendte ikke det, vi forholder os til. En homoseksuel identitet, hvor mennesker ikke kan andet end sex med samme køn.

To bemærkninger om det:

Først: I hvert fald nogle i oldtiden kendte godt mennesker, hvis driftsretning var éntydigt rette mod deres eget køn. (Det vil CEP sikker komme ind på)

For det andet – og måske nok så vigtigt: Jeg tror, der ligger en skjult dagsorden lige her, som måske også afslører, hvorfor vi så ofte taler forbi hinanden. Hvis vi skal have en mere frugtbar debat – og det siger jeg både til meningsfæller og andre – så skal vi have fat i dette spørgsmål: Vi er simpelthen uenige, om hvor stor en rolle kulturanalytiske spørgsmål spiller i vores bibellæsning. Jeg anerkender at ordet homoseksualitet først opstår i midten af 1800-tallet.

Og lad os så antage, at først er når det italesættes – for nu at bruge et modeord – antager nogle mennesker denne italesættelse som en identitet.

Jeg er lidt i tvivl om det er rigtigt; men OK. Lad os antage.

Det synes nogen gør en stor forskel i den etiske vurdering. Ikke jeg.

Og på grund af den forskel kommer vi ofte til at tale alvorligt forbi hinanden.

Jeg kan forklare hvorfor, med en risikabel parallel. Altså risiko for at virke sårende, hvis man ikke lægger mærke til hvad der er sammenligningspunktet i det, jeg nu siger.

I Tanzania arbejder LM blandt det stolte folk Masaierne. Et af problemerne med masaierne er deres hang til kvægtyveri: Det gør dem upopulære i samfundet og belaster deres omgivelser. Denne hang til kvægtyveri skyldes ikke, at masaierne er specielt tyvagtige. Det er et stolt folk med stolte traditioner. Kvægtyveriet skyldes et træk i massaisk identitet som en massai ikke bare kan sætte sig ud over:

Det sidder dybt i den masaiske kultur at alt kvæg tilhøre masaierne.

Altså massiaerne stjæler ikke kvæg. De bringer det hjem...

Jeg er ikke ude på at sammenligne kvægtyveri og homoseksualitet. Men jeg er ude på at sige: Det påvirker jo ikke vores etiske vurdering af handlingen, at den er rodfæstet i identiteten. Det etiske spørgsmål afgøres på om det er mod Guds ord og hvad det gør ved næsten.

Men det kan sandelig godt påvirke vores måde at møde det menneske, der udfører handlingen.

Det kalder på indføling, forståelse, medvandring og en dybere dialog...

Vi vil give tid, vi vil være sammen med mennesket, vi provokeres også til at stille spørgsmål ved vores egen identitet.

Denne forskel i anvendelsen af identitetsbegrebet i diskussionen trænger vi til at drøfte dybere også på tværs af den aktuelle uenighed.

En praktisk slutbemærkning:

Jeg er medlem af de kirkeministerielle udvalg. Derfor er jeg meget optaget af ikke at komme til at agere som om jeg forhandler i det offentlige rum eller slipper formodninger om resultatet af udvalgets arbejde løs..

Det skaber ikke noget problem for min deltagelse i den eksegetisk og teologiske debat om dette emne. Det er offentligt stof og ikke i den forstand til forhandling.

Men jeg forudsiger at vi - især ved paneldebatten i eftermiddag – vil komme til at drøfte politiske og kirkepolitiske spørgsmål. Jeg håber at I vil have forståelse for at jeg i den debat vil forholde mig venligt lyttende; men ikke deltage...